

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR UAGDB „AVIVA LIETUVA“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2022-03-30 Nr. 429-110
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti su UAGDB „Aviva Lietuva“ (toliau – bendrovė) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2011 m. sausio 3 d. tarp pareiškėjo ir bendrovės buvo sudaryta Pensijų kaupimo sutartis (sutarties Nr. (*duomenys neskelbiami*)) (toliau – pensijų kaupimo sutartis) ir pareiškėjas buvo įtrauktas į valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondą „Europensija plius“ (II pensijų kaupimo pakopa). Pasirašęs šią sutartį pareiškėjas tapo pensijų fondo „Europensija plius“ dalyviu, o bendrovė prisiėmė to pensijų fondo taisyklėse nustatytus įsipareigojimus.

2021 m. spalio 12 d. pareiškėjas kreipėsi į bendrovę su prašymu nutraukti pensijų kaupimo sutartį, taip pat reikalavo atlyginti pareiškėjo patirtą turtinę ir neturtinę žalą. Pareiškėjas nurodė, kad tarp jo ir bendrovės buvo sudaryta netinkama pensijų kaupimo sutartis, todėl bendrovė turi grąžinti pareiškėjui nusikalstama veikla pasisavintas lėšas ir atlyginti jo patirtą neturtinę žalą.

2021 m. gruodžio 20 d., įvertinusi pareiškėjo prašymus, bendrovė pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame nurodė, jog pensijų kaupimo sutartis gali būti nutraukta tik Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatyme nustatytais pagrindais ir nepriklauso nuo bendrovės valios. Bendrovė pažymėjo, kad šiuo atveju, nesant Pensijų kaupimo įstatyme nustatytų pagrindų, ji neturi galimybės nutraukti sudarytos pensijų kaupimo sutarties ir tenkinti pareiškėjo prašymų. Pareiškėjas su tokiu bendrovės sprendimu nesutiko, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas prašo rekomenduoti bendrovei pripažinti pensijų kaupimo sutartį negaliojančia ir įpareigoti grąžinti jo sumokėtas įmokas. Pareiškėjas nurodo, kad per klaidą bendrovei mokėjo įmokas, t. y. lėšos buvo pervestos dėl to, kad bendrovė piktnaudžiavo silpnąja pensijų kaupimo sutarties šalimi, t. y. juo kaip vartotoju. Pareiškėjo teigimu, bendrovė jį suklaidino tiek dėl pensijų kaupimo sutarties dalyko, tiek dėl jos nutraukimo. Pareiškėjas nurodo, kad apie savo pažeistas teises sužinojo tik po to, kai gavo bendrovės atsakymą.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi bendrovė nurodo nesutinkanti su pareiškėjo reikalavimais ir prašo juos atmesti. Bendrovės teigimu, pensijų kaupimo sutartyje yra nustatyti pensijų kaupimo sutarties nutraukimo pagrindai. Pasirašydamas pensijų kaupimo sutartį, pareiškėjas turėjo galimybę susipažinti su jos nutraukimo ir pasibaigimo pagrindais, todėl galėjo nutraukti pirmą kartą sudarytą pensijų kaupimo sutartį per 30 kalendorinių dienų nuo jos sudarymo. Bendrovė pažymi, kad pareiškėjas sudarė II pakopos pensijų kaupimo sutartį, toks kaupimas reglamentuojamas Pensijų kaupimo įstatymo. Bendrovės teigimu, pagal teisės aktų nuostatas pensijų kaupimo sutartis gali būti nutraukta tik Pensijų kaupimo įstatyme nustatytais pagrindais ir nepriklauso nuo pensijų kaupimo bendrovės valios. Bendrovės nuomone, Pensijų kaupimo įstatyme nėra nuostatų, leidžiančių vienašališkai nutraukti pensijų kaupimo sutartį ir atsiimti sukauptas lėšas ankščiau, nei pareiškėjas sulauks senatvės pensijos amžiaus arba jam bus skirta išankstinė senatvės pensija. Bendrovė paaiškino, kad Pensijų kaupimo įstatyme nurodytas pensijų kaupimo sutarties pasibaigimo pagrindų sąrašas yra baigtinis, todėl bendrovė nesutinka su pareiškėjo reikalavimu ir neturi teisinių galimybių nutraukti teisėtai sudarytą pensijų kaupimo sutartį. Bendrovės nuomone, pensijų kaupimo sutartis buvo sudaryta laikantis

pensijų kaupimo veiklą reglamentuojančių teisės aktų, todėl bendrovė neturi galimybės tenkinti pareiškėjo reikalavimo nutraukti sutartį ir pervesti jo sukauptas lėšas į pareiškėjo sąskaitą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl bendrovės priimto sprendimo atsisakyti nutraukti šalių sudarytą pensijų kaupimo sutartį ir grąžinti pareiškėjui jo sukauptas lėšas pagrįstumo.

Dėl pensijų kaupimo sutarties sudarymo ir galiojimo

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu, pabrėžtina, kad, pagal Lietuvoje įtvirtintą teisinį reglamentavimą, dalyvavimas II pakopos pensijų kaupimo sistemoje yra savanoriškas, todėl, pareiškėjui pasirinkus dalyvauti pensijų kaupime ir su valdymo įmone sudarius pensijų kaupimo sutartį, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.189 straipsnio 1 dalimi, pensijų kaupimo sutartis turi įstatymo galią. Vertinant, ar pensijų kaupimo sutartis yra galiojanti ir sutarties šalims turi įstatymo galią, svarbus yra supažindinimo su šiomis sąlygomis klausimas. Remiantis CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šaliai gali būti privalomos tik tos sutarties sąlygos, su kuriomis ji sutiko, t. y. dėl kurių ji išreiškė savo valią.

Nagrinėjamu atveju nebuvo nustatyta aplinkybių, kad supažindinimo su pensijų kaupimo sutartimi reikalavimai nebuvo vykdomi. Iš pareiškėjo nurodomų duomenų matyti, kad pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką teigia, jog bendrovė suklaidino pareiškėją tiek dėl pensijų kaupimo sutarties sudarymo tvarkos, tiek ir dėl jos nutraukimo pagrindų, todėl jam ši sutartis neturėtų būti galiojanti. Tačiau iš bendrovės Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad 2011 m. sausio 3 d. pareiškėjas, sudarydamas pensijų kaupimo sutartį, savo parašu patvirtino, kad susipažino ir sutiko su pensijų kaupimo sutartyje nustatytomis sutarties sąlygomis, tarp kurių aiškiai ir nedviprasmiškai buvo nurodytos pensijų kaupimo sutarties nutraukimo sąlygos (Pensijų kaupimo sutarties VI skyrius).

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų taip pat matyti, kad 2013 m., įsigaliojus Lietuvos Respublikos pensijų sistemos reformos įstatymo pakeitimams, pareiškėjas turėjo galimybę pasirinkti pensijų kaupimo modelį. Iš bendrovės pateiktų duomenų matyti, kad 2013 m. kovo 5 d. pareiškėjas pateikė savo parašu patvirtintą sutikimą, kad nuo 2014 m. sausio 1 d. pareiškėjui būtų taikomas pensijų kaupimo modelis. Bendrovės teigimu, pensijų fondą sudarė „2 proc. mokami iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – Sodra) mokesčių, 2 proc. pareiškėjo pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos ir 2 proc. užpraeitų metų šalies vidutinio darbo užmokesčio valstybės parama, mokama iš valstybės biudžeto“. Lietuvos banko vertinimu, minėti duomenys taip pat patvirtina, kad pareiškėjas buvo supažindintas ir sutiko su jam teikiamomis pensijų kaupimo paslaugomis.

Atkreiptinas dėmesys, kad pensijų kaupimo sutarties galiojimo metu keitėsi ir kiti pensijų kaupimo veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Pagal Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo Nr. IX-1691 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalį, asmenys, tapę pensijų kaupimo fondų dalyviais iki 2018 m. gruodžio 31 d., nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. birželio 30 d. pensijų kaupimo bendrovei galėjo pateikti prašymą nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime arba sustabdyti pensijų įmokų pervedimą.

Vertinant pirmiau minėtų teisės aktų nuostatas ir Lietuvos bankui pateiktus duomenis, svarbu tai, kad 2019 m. kovo 20 d. bendrovė, siekdama pareiškėją supažindinti su teisės aktų pakeitimais ir galimybe nutraukti pensijų kaupimo sutartį, el. paštu informavo pareiškėją, kad teisės aktai suteikia teisę nutraukti bendrovės ir pareiškėjo sudarytą pensijų kaupimo sutartį ir pareiškėjo sukauptą turtą pervesti „Sodrai“. Siekdama tinkamai informuoti pareiškėją, analogišką informaciją bendrovė paskelbė ir pareiškėjo paskyroje bendrovės savitarnos platformoje. Tačiau iš bendrovės pateiktų paaiškinimų matyti, kad pareiškėjas prašymo nutraukti pensijų kaupimo sutartį nepateikė, be to, nei bendrovei, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių duomenų, pagrindžiančių teiginius, kad pareiškėjas išreiškė valią ir bendrovei pateikė prašymą nutraukti pensijų kaupimo sutartį.

Atsižvelgiant į visus nurodytus duomenis, manytina, kad pareiškėjo ir bendrovės pasirašyta pensijų kaupimo sutartis buvo sudaryta tinkamai ir pareiškėjas buvo supažindintas ir sutiko su sutarties nuostatomis, t. y. pareiškėjas pats savo parašu patvirtino, kad sutinka su pensijų kaupimo sutarties sąlygomis. Taip pat bendrovė pateikė objektyvius duomenis, iš kurių matyti, kad pensijų kaupimo sutarties galiojimo metu informavo pareiškėją apie pasikeitusį reglamentavimą ir galimybę nutraukti pensijų kaupimo sutartį, tačiau pareiškėjas savo valios atsisakyti pensijų kaupimo sutarties neišreiškė. Be to, pareiškėjas nei bendrovei, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių kitų objektyvių duomenų, leidžiančių nustatyti kitus teisės aktuose nustatytus šalių pasirašytos pensijų kaupimo sutarties negaliojimo pagrindus. Dėl šios priežasties galima daryti išvadą, kad šalių pasirašyta pensijų kaupimo sutartis yra galiojanti, o pareiškėjas pagrįstai įtrauktas į pensijos kaupimą II pakopos pensijų fonde.

Dėl pareiškėjo prašymo nutraukti pensijų kaupimo sutartį ir grąžinti sukauptas lėšas pagrįstumo

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas teigia, kad jo ir bendrovės sudaryta pensijų kaupimo sutartis turi būti nutraukta ir grąžintos visos pensijų kaupimo sutarties pagrindu sukauptos lėšos.

Vertinant pareiškėjo prašymą, atkreiptinas dėmesys į tai, kad šalių sudarytos pensijų kaupimo sutarties 6.1 papunktyje nurodyta, kad „dalyvis turi teisę nutraukti pensijų kaupimo sutartį: 6.1.1. kai pereina į kitą bendrovės valdomą pensijų fondą; 6.1.2. kai pereina į kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomą pensijų fondą; 6.1.3. kai per 30 kalendorinių dienų nuo sutarties sudarymo raštu praneša pensijų kaupimo bendrovei apie sprendimą nutraukti pirmą kartą sudarytą pensijų kaupimo sutartį; 6.1.4. kitais Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytais pagrindais“.

Pensijų kaupimo įstatymo 4 straipsnio 8 dalyje yra nustatyta, kad „pensijų kaupimas baigiasi, kai: 1) dalyvis sukanka senatvės pensijos amžių ir pagal pensijos išmokos sutartį jam išmokama visa pensijų išmoka; 2) dalyvis miršta; 3) teismo sprendimu pensijų kaupimo sutartis pripažįstama negaliojančia; 4) Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymo nustatyta tvarka dalyvio vardu sukauptos piniginės lėšos pervedamos į Europos Sąjungos institucijų pensijų sistemą“.

Vertinant abiejų šalių Lietuvos bankui pateiktus duomenis, matyti, kad pareiškėjas nei bendrovei, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių duomenų, leidžiančių nustatyti bent vieną tiek pensijų kaupimo sutartyje, tiek Pensijų kaupimo įstatyme nustatytą pagrindą, kuriuo remiantis būtų galima nutraukti šalių sudarytą pensijų kaupimo sutartį, t. y. pareiškėjas nepateikė duomenų, kad pasirinko keisti pensijų fondą arba pensijų kaupimo bendrovę, šalių sudaryta sutartis buvo teismo pripažinta negaliojančia, pareiškėjas per 30 kalendorinių dienų nuo sutarties sudarymo raštu pranešė bendrovei apie sprendimą nutraukti pensijų kaupimo sutartį, arba kad buvo nustatyti kiti sutarties nutraukimo ar pasibaigimo pagrindai. Dėl šios priežasties manytina, kad bendrovė, vadovaudamasi šalių sudarytos pensijų kaupimo sutarties ir teisės aktų nuostatomis, pagrįstai priėmė sprendimą nenutraukti tarp šalių sudarytos sutarties ir atsisakė pareiškėjui grąžinti jo sukauptas lėšas. Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad pareiškėjo reikalavimas nutraukti šalių sudarytą pensijų kaupimo sutartį ir grąžinti pareiškėjui sukauptas lėšas yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

